

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

(Міненерговугілля України)

01601, м.Київ, вул. Хрещатик, 30, тел.: 206-38-44, 206-38-45, ф.: 531-36-92

E-mail: kanc@mev.gov.ua, Код ЄРПОУ 37471933

№ _____

На № _____

від _____

Народному депутату України

Кацер - Бучковський Н.В.

Про заходи з нейтралізації
загроз енергетичній безпеці України

Шановна Наталіє Володимирівно!

На виконання запиту групи народних депутатів від 07.06.2017 № 054-1-264, надісланого листом Голови Верховної Ради від 09.06.2017 № 11/10-2206, щодо заходів з нейтралізації загроз енергетичній безпеці України в межах компетенції повідомляємо.

Указом Президента України від 26.05.2015 № 287/2015 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» визначено засади забезпечення національної безпеки, у т. ч. енергетичної безпеки України.

Підпунктом 3.5 «Загрози енергетичній безпеці» пункту 3 «Актуальні загрози національній безпеці України» Стратегії національної безпеки України визначені загрози енергетичній безпеці, а саме:

- спотворення ринкових механізмів в енергетичному секторі;
- недостатній рівень диверсифікації джерел постачання енергоносіїв та технологій;
- криміналізація та корумпованість енергетичної сфери;
- недієва політика енергоефективності та енергозабезпечення.

Підпунктом 4.10 «Забезпечення енергетичної безпеки» пункту 4 «Основні напрями державної політики національної безпеки України» визначено пріоритети забезпечення енергетичної безпеки України, а саме:

- реформування енергетичних ринків, забезпечення прозорості господарської діяльності, конкуренції на цих ринках та їх

Міністерство енергетики та вугільної
промисловості України
№НД/1-31-2121 від 11.08.2017

31

203009

демонополізація, інтеграція енергетичного сектору України до енергетичних ринків ЄС та системи європейської енергетичної безпеки;

- підвищення енергетичної ефективності та забезпечення енергозбереження;

- диверсифікація джерел і маршрутів енергопостачання, подолання залежності від Росії у постачанні енергетичних ресурсів і технологій, розвиток відновлюваної та ядерної енергетики з урахуванням пріоритетності завдань екологічної, ядерної та радіаційної безпеки;

- створення умов для надійного енергозабезпечення та транзиту енергоресурсів територією України, захищеності енергетичної інфраструктури від терористичної загрози;

- формування системи енергозабезпечення національної економіки і суспільства в особливий період.

Повідомляємо, що Міненерговугілля, Мінекономрозвитку, Мінфін та НАК «Нафтогаз України» підтримують пропозиції групи народних депутатів щодо вдосконалення системи державного управління у сфері енергетичної безпеки і готові спільно з народними депутатами, експертами, фахівцями енергетичної галузі із залученням інших зацікавлених осіб працювати над оновленням стратегії енергетичної безпеки та іншими документами з метою забезпечення енергетичної безпеки, в тому числі нейтралізації та запобігання відповідних загроз.

У додатку до листа надаємо інформацію з питань, порушених у запиті групи народних депутатів, стосовно реформування ринку природного газу та забезпечення прозорості у видобувних галузях; реформування Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України»; диверсифікації джерел і маршрутів постачання вуглеводнів: протидії реалізації проекту «Північний потік -2»; співробітництва з НАТО з питань енергетичної безпеки.

Додаток: на 9 арк.

З повагою

Міністр

І. Насалик

Інформація щодо заходів з нейтралізації загроз енергетичній безпеці України

Реформування ринку природного газу

З 1 жовтня 2015 року введено в дію Закон України «Про ринок природного газу». Тим самим виконано зобов'язання України за Договором про заснування Енергетичного Співтовариства та Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Цей Закон спрямований на імплементацію актів законодавства Енергетичного Співтовариства у сфері енергетики, а саме: Директиви 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу та про скасування Директиви 2003/55/ЄС; Регламенту (ЄС) 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу та яким скасовується Регламент (ЄС) 1775/2005; Директиви 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу.

Ключовими характеристиками нового ринку природного газу України є:

- вільний вибір споживачем постачальника природного газу;
- вільна торгівля природним газом та рівність суб'єктів ринку природного газу незалежно від держави, згідно із законодавством якої вони створені;
- вільний недискримінаційний доступ до інфраструктури;
- лібералізація цін на газ та перехід на адресні субсидії (реформа системи захисту малозабезпечених споживачів);
- реформування Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» її «розділення» відповідно до вимог Європейського енергетичного законодавства.

Збільшення власного видобутку природного газу є дієвим інструментом зменшення залежності держави від імпорту газу та зміцнення енергетичної безпеки України.

Багата ресурсна база, розгалужена газотранспортна інфраструктура та низька інтенсивність вилучення запасів свідчать про значну перспективу з нарощування видобутку українського газу.

З метою збільшення видобутку енергоносіїв, Кабінет Міністрів схвалив Концепцію розвитку газовидобувної галузі на період до 2020 року, яка визначає пріоритетні завдання і найбільш економічно виправдані методи та шляхи збільшення обсягів видобутку природного газу.

З метою створення в країні привабливого інвестиційного клімату, який передбачає стимулювання видобутку вуглеводнів в Україні та залучення

закордонних інвестицій, було оптимізовано (зменшено) ставки рентної плати за користування надрами для нафтогазодобувних підприємств.

Крім того, з метою посилення прозорості видобувних галузей, впровадження міжнародних стандартів звітності, удосконалення системи управління природними ресурсами, покращення інвестиційного клімату в Україні продовжується робота з впровадження Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях.

На національному сайті ІПВГ в Україні: <http://eiti.org.ua/> опубліковано підготовлений незалежним Адміністратором другий звіт у рамках Ініціативи прозорості видобувних галузей за 2014 і 2015 р.р. (далі – Звіт ІПВГ). Звіт ІПВГ охоплює нафтогазову, вугільну, залізорудну галузі.

У Звіті ІПВГ представлений огляд видобувних галузей України, інформація щодо нормативного та фіскального регулювання галузі, а також результати звірки даних щодо грошових потоків за податками та іншими платежами, що надходять від видобувних компаній України за 2014 та 2015 рр. До платежів і надходжень, що розкриті у цьому Звіті, належать як податки і збори (податок на прибуток, рентна плата за користування надрами, екологічний податок тощо), так і низка неподаткових платежів, передбачених законодавством України.

У сферу охоплення Звіту увійшли грошові потоки щодо галузей, які здійснюють видобування шести видів корисних копалин: природний газ, нафта, кам'яне вугілля, руди заліза, руди титану і руди марганцю.

Реформування Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України»

01.07.2016 КМУ прийнято постанову №496 «Про відокремлення діяльності з транспортування та зберігання (закачування, відбору) природного газу», якою затверджено План реструктуризації Компанії та обрано модель відокремлення діяльності з транспортування природного газу відповідно до Закону України «Про ринок природного газу».

У межах виконання зазначеного Плану:

- схвалено План дій щодо корпоративного управління оператора газотранспортної системи;
- прийнято постанову КМУ від 09.11.2016 №801 «Про утворення публічного акціонерного товариства «Магістральні газопроводи України» (ПАТ «МГУ»);
- зареєстровано випуск акцій ПАТ «МГУ», сформовано статутний капітал компанії;
- прийнято Постанову КМУ від 16.11.2016 №837, відповідно до якої засновано ПАТ «МГУ», затверджено його статут та уповноважено Міністерство енергетики та вугільної промисловості України на здійснення дій, пов'язаних з його утворенням та реєстрацією;
- Компанія співпрацює з Європейською Комісією у напрямку реалізації проекту з комплексного технічного, економічного, маркетингового та

юридичного аналізу перспективи використання підземних сховищ природного газу. Наразі ТЕО проекту погоджено Компанією та Міненерговугілля. На сьогодні Європейською Комісією оголошено початок конкурсу на обрання виконавця зазначених робіт.

При Міністерстві енергетики та вугільної промисловості України створено робочу підгрупу з метою впровадження постанови КМУ від 01.07.2016 №496

Міжурядовою Робочою групою з прискорення реформування НАК «Нафтогаз України» продовжується робота над оновленням Плану дій з корпоративного управління Національною акціонерною компанією «Нафтогаз України», який передбачає внесення змін до окремих законів та підзаконних актів України.

14.06.2017 Кабінетом Міністрів України було остаточно підтримано аналіз матеріально-технічних, людських та інших ресурсів, необхідних для ефективної роботи ПАТ «Магістральні газопроводи України», а також підготовлений на підставі нього попередній перелік активів, матеріально-технічних та інших ресурсів, необхідних для ефективної роботи ПАТ «Магістральні газопроводи України», та плану їх передачі зазначеному товариству, що були розроблені Міненерговугілля за участю експертів Секретаріату Енергетичного Співтовариства.

13.07.2017 і 20.07.2017 відбулися засідання експертної робочої групи, на яких розглядався підготовлений Секретаріатом Енергетичного Співтовариства проект закону України «Про внесення змін до податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання зобов'язань, взятих Україною відповідно до Закону України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства».

На виконання доручення Віце-прем'єр-міністра України В. Кістіона від 08.06.2017 № 22675/0/1-17 Міненерговугілля з урахуванням пропозицій Секретаріату Енергетичного Співтовариства завершує роботу над підготовкою проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Питання реформування газового сектору» і найближчим часом надішле його на погодження центральним органам виконавчої влади.

Заходи, визначені у підготовленому Міненерговугілля оновленому Плані заходів щодо реформування газового сектору, зосереджені на імплементації існуючого законодавства та взятих Україною обов'язків, прийнятті нових законів та нормативно-правових актів, необхідних для проведення реформи у повному обсязі.

Виконання плану реструктуризації публічного акціонерного товариства «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» сприятиме прозорості роботи об'єктів газової інфраструктури та конкуренції за споживача, а також прозору доступу до інфраструктури всіх постачальників і споживачів газу.

Також повідомляємо, що сьогодні Міненерговугілля працює над запровадженням в Україні моделі біржової торгівлі природним газом з

метою втілення політики відкритого доступу на ринок (його дерегулювання) та розділення функцій за секторами газової галузі, а також переходу до лібералізованої моделі торгівлі природним газом, в тому числі короткострокової пропозиції газу (зазвичай, за зниженими цінами порівняно з довгостроковими угодами).

Диверсифікація джерел і маршрутів постачання вуглеводнів

Відповідно до пункту 22 Положення про Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.03.2017 № 208, Міненерговугілля є розробником цільових програм щодо диверсифікації джерел і шляхів постачання вуглеводнів (у тому числі природного газу). Нині триває відповідна робота Міністерства спільно із НАК «Нафтогаз України».

З метою забезпечення диверсифікації джерел постачання природного газу в Україну, з травня 2012 року розпочато реверсні поставки природного газу з європейських ринків через території Польщі, Словаччини та Угорщини.

Обсяги імпорту природного газу в Україну за напрямками з початку 2017 року (станом на 29.07.2017) наведено в таблиці.

	млн м ³
	обсяг
Імпортований природний газ для України:	8 100
в т.ч. - російський газ (ПАТ «Газпром»)	0
природний газ із країн ЄС	8 100

Основним завданням сьогодні у сфері транспортування нафти є забезпечення відповідних умов для залучення гарантованих обсягів транспортування нафти на нафтопереробні підприємства України та транзиту нафти до європейських країн.

Одним із диверсифікаційних проектів постачання нафти в Україну є Євро-Азіатський нафтотранспортний коридор (ЄАНТК), що передбачається для транспортування нафти з регіону Каспійського моря як в Україну, так і до європейських країн. На сьогодні Україною уже створені умови для можливих поставок каспійської нафти: побудовано нафтопровід «Одеса-Броди» і нафтотермінал «Південний». Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження від 08.11.2007 № 545-р, яким затверджено план заходів з реалізації проекту розвитку ЄАНТК. Питання реалізації проекту ЄАНТК обговорюються на переговорах різного рівня з Польщею, Казахстаном, Азербайджаном, Грузією, Литвою, ЄК. Проте вирішальне значення у реалізації цього проекту є рішення країн і компаній, що мають ресурси нафти (Азербайджан, Казахстан), та споживачів каспійської нафти в Європі.

Щодо проекту «Північний потік -2»

Міністерством закордонних справ у координації з Міненерговугілля здійснюється системний політичний діалог з керівництвом ЄС, спрямований на подолання проблем співробітництва в енергетичній сфері. Керівництво МЗС та закордонні дипломатичні установи постійно зауважують на негативні наслідки реалізації окремих енергетичних проектів, ініційованих РФ з метою дестабілізації економічної та енергетичної ситуації в Україні та внесення розбрату у консолідовану позицію ЄС.

Під час зустрічей керівництва МЗС, Міненерговугілля з вищим керівництвом ЄС та політичним керівництвом країн-членів ЄС, яких залучено до реалізації проектів (передусім з Німеччиною), українська сторона наголошує на важливості гарантування енергетичної безпеки у контексті реалізації проектів «Північний потік – 2» та «Турецький потік».

До обговорення цієї проблеми МЗС залучає США, використовує контакти з Німеччиною та Францією у рамках «Нормандського формату», активно взаємодіє з польською стороною.

Неодноразово наголошено, що будівництво додаткової енергетичної інфраструктури транспортування російського газу до Європи перешкоджатиме диверсифікації джерел постачання енергоресурсів та погіршує безпеку таких постачань, а також є потенційною загрозою ефективному функціонуванню газового ринку ЄС. При цьому українська сторона переконує у економічній доцільності/надійності використання української ГТС.

Окремим напрямком з протидії російським загрозам енергетичної безпеки України є участь України у Договорі про заснування Енергетичного Співтовариства.

Зокрема, 5 січня 2016 року Секретаріат Енергетичного Співтовариства передав Європейській комісії для подальшого розслідування офіційне звернення української сторони проти реалізації проекту «Північний потік – 2».

Ефективна законотворча діяльність Верховної Ради України з адаптації законодавства України до вимог Третього енергетичного пакета та приведення функціонування ГТС України у відповідність з міжнародними зобов'язаннями – суттєво посилить позиції нашої держави на міжнародній арені в частині протидії планам РФ з розбудови газопроводів в обхід України, а також сприятиме залученню інвестицій у модернізацію української ГТС, що підвищить привабливість українського маршруту для європейських споживачів.

Щодо приєднання України до роботи передового досвіду НАТО з питань енергетичної безпеки

Центр передового досвіду НАТО з енергетичної безпеки (далі – Центр) є міжнародною військовою організацією, основна увага якої зосереджена на таких аспектах співробітництва у сфері енергетичної безпеки:

- стратегічний аналіз і дослідження;
- освіта, тренування і навчання;
- розроблення доктрин, стандартів і процедур;
- проведення консультацій.

Центр надає активну підтримку державам-учасникам і партнерам Центру в їх зусиллях, пов'язаних з питаннями енергетичної безпеки.

За інформацією Міністерства закордонних справ (лист від 06.02.2017 №414/14-185-190), приєднання до Центру передового досвіду НАТО з енергетичної безпеки (далі – Центр) здійснюється за такою процедурою:

1. Україна має визначити інституцію, через яку держава здійснюватиме свою участь у Центрі.

Довідково: Зазвичай, такою інституцією є міністерство оборони. Проте відповідно до установчих документів Центру держава може визначити будь-яку іншу установу.

2. З метою ініціювання процедури приєднання українська сторона має підписати лист про наміри, який надсилається усім членам Керівного комітету для прийняття рішення (додається).

3. Початком процедури приєднання до Центру є прийняття рішення відповідним Керівним комітетом НАТО (Steering Committee) на основі листа про наміри.

4. Керівним комітетом НАТО за результатами звернення приймається відповідне рішення (триває 1-2 місяці) про вироблення технічних умов участі – Technical Arrangement, наприклад Меморандуму про взаєморозуміння.

5. Проведення першого раунду переговорів, підготовка проекту Меморандуму про взаєморозуміння, його погодження за процедурою НАТО та відповідно до національного законодавства (зазвичай триває не менше 2 місяців).

6. Другий раунд переговорів за результатами опрацювання проекту Меморандуму про взаєморозуміння та його остаточне погодження за процедурами НАТО та відповідно до національного законодавства (зазвичай триває не менше 2 місяців).

7. Підписання Меморандуму про взаєморозуміння після отримання усіх підтверджень з боку держав-учасників Центру, Альянсу та держави, що приєднується.

Крім того, необхідно вирішити фінансові питання: сплату членських внесків та фінансування діяльності, пов'язаної з участю у цій організації.

Центр функціонує за рахунок членських внесків на його діяльність (Sponsoring nation), які затверджуються на щорічній основі. У минулому році сума членського внеску становила 20 000 євро.

Крім того, кожна держава-учасниця Центру відповідно до своїх власних норм і правил та рівня/посади відрядженої особи повинна

забезпечити своєму представникові щомісячні заробітну плату, витрати на оренду та функціонування житла, страхування, забезпечення переїзду до м. Вільнюс та у зворотному напрямі, а також інші витрати, пов'язані з перебуванням у довготерміновому відрядженні, а також витрати на проживання та добові під час відряджень до третіх країн.

З метою виділення коштів Державного бюджету України на 2018 рік на сплату членських внесків та фінансування діяльності, пов'язаної з участю у цій організації, необхідно:

- внести відповідну інформацію, у т.ч. приблизну суму членського внеску, до листа щодо бюджетних пропозицій Міненерговугілля на 2018 рік, що подаються до Мінфіну у поточному році;

- у разі підписання Меморандуму про взаєморозуміння, передбачити суму членського внеску (у гривневому еквіваленті) та інші видатки, пов'язані з перебуванням у довготерміновому відрядженні до м. Вільнюс та відряджень до третіх країн, у бюджетному запиті Міненерговугілля на 2018 рік, що подається до Мінфіну у поточному році.

У травні цього року Міненерговугілля внесено Мінфіну відповідні бюджетні пропозиції.

Управлінням міжнародного співробітництва та європейської інтеграції розроблено проект листа про наміри та проект розпорядження Президента України про уповноваження І. Насалика на підписання листа про наміри України набути членства у Центрі передового досвіду НАТО з енергетичної безпеки (м. Вільнюс, Литовська Республіка).

На сьогодні співробітництво Міненерговугілля з Центром передового досвіду НАТО з енергетичної безпеки здійснюється у межах підготовки та проведення в Україні командно-штабних навчань з питань захисту критичної електроенергетичної інфраструктури та реагування на загрози порушення стійкості її функціонування на загальнодержавному рівні (далі – Навчання), проведення яких передбачено Річною національною програмою під егідою Комісії Україна – НАТО на 2017 рік, затвердженою Указом Президента України від 08.04.2017 № 103/2017.

25-26 січня 2017 року в Міненерговугілля проведено Першу конференцію з планування Навчання, у якій взяли участь: заступник Директора Центру передового досвіду НАТО з енергетичної безпеки Ж.-М. Бульє; експерт Центру передового досвіду НАТО з енергетичної безпеки Р. Шікас; заступник Директора Академічної групи з енергетики Вищої морської школи США А. Ховард; менеджер програми Академічної групи з енергетики Вищої морської школи Д. Темпл; представники Секретаріату Кабінету Міністрів України, Міненерговугілля, інших заінтересованих центральних органів виконавчої влади, ДП «НЕК «Укренерго» та Національного інституту стратегічних досліджень.

У ході зазначеного заходу заступником Міністра енергетики та вугільної промисловості України А. Корзуном підписано специфікацію Навчань, згідно з якою планується провести низку підготовчих конференцій,

академічний семінар та Навчання 18-20 жовтня поточного року. Сторони висловили задоволення результатами Першої конференції з планування навчання та зацікавленість у подальшому співробітництві України та НАТО з питань енергетичної безпеки.

08 лютого 2017 року Міненерговугілля проведено перше засідання організаційної групи з підготовки до проведення в Україні Навчань.

20 квітня 2017 року в Міненерговугілля проведено друге засідання організаційної групи з підготовки до проведення в Україні у 2017 році спільних з НАТО Навчань, утворення якої у рамках Комісії з питань євроатлантичної інтеграції України погоджено дорученням Кабінету Міністрів України від 31 січня 2017 року №1499/5/1-17.

Зазначене засідання відбулося під головуванням заступника Міністра енергетики та вугільної промисловості України з питань європейської інтеграції Н. Бойко, яку дорученням Кабінету Міністрів України від 18 квітня 2017 року №1499/10/1-17 призначено Керівником організаційної групи.

Під час цього засідання організаційної групи розглянуто доопрацьований проект базового сценарію командно-штабних навчань, проект Технічного завдання з підготовки адміністративної будівлі ДП «НЕК «Укренерго» до спільних з НАТО командно-штабних навчань, а також опрацьовано підготовлений структурним підрозділом Міненерговугілля аналіз позиційних матеріалів «Оцінка готовності органу державної влади, суб'єкта господарювання до реагування, дій під час криз та у післякризовий період», наданих міністерствами та відомствами, залученими до підготовки до навчань.

На виконання рішень другого засідання організаційної групи проекти зазначених документів доопрацьовано структурними підрозділами Міненерговугілля і затверджено заступником Міністра енергетики та вугільної промисловості України з питань європейської інтеграції Н. Бойко, Керівником організаційної групи. Також Н. Бойко затверджено План підготовки до проведення Навчань.

З метою підготовки до Навчань окремим дорученням Міністра енергетики та вугільної промисловості України І. Насалика від 18 травня 2017 року №96/1-14-125 визначено структурні підрозділи Міністерства, що залучаються до проведення навчань. Зазначеним дорученням, зокрема, встановлено завдання та терміни їх виконання.

На робочій нараді з представниками зазначених підрозділів, яка відбулася 22.05.2017 в Міненерговугілля, обговорено деталі Плану з підготовки до Головної Конференції з планування навчання.

Згідно із згаданим планом Головна конференція з планування Навчання відбулася 30-31.05.2017 в приміщенні ДП «НЕК «Укренерго» за участі представників Центру НАТО, Міненерговугілля, інших міністерств і відомств та ДП «НЕК «Укренерго».

Під час зустрічі заступника Міністра енергетики та вугільної промисловості України з питань європейської інтеграції Н. Бойко з

представниками Центру передового досвіду НАТО з питань енергетичної безпеки (м. Вільнюс, Литовська Республіка), яка відбулася 31 травня 2017 року в Міненерговугілля, відзначено високий рівень організації Головної конференції 30 – 31 травня 2017 року.

За результатами проведення Головної конференції Міненерговугілля підготовлено та направлено на затвердження Віце-прем'єр-міністру з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України – І. Климпуш-Цинцадзе протокол Головної конференції (лист до КМУ від 23.06.2017 №КМ/6-14-1704).

